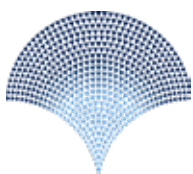


דו"ח מעקב

סיוע לרשויות מקומיות שבתחומן הוקמו יישובים
חדשים ולרשויות שבתחומן יש עיבוי אוכלוסייה
בעקבות יישום תוכנית ההתנתקות
על בסיס החלסת ממשלה 4676 מיום 29.8.19

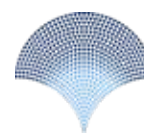
יוני 2020



CECI

Citizens' Empowerment Center in Israel
A Government that works. For us.

המרכז להעצמת האזרח
ממשל שעובד. בשבילנו.



אודות המרכז להעצמת האזרח **CECI**

המרכז להעצמת האזרח הינו עמותה הפועלת בתחומי הממשל, ועוסקת באפקטיביות המגזר הציבורי ויכולות הביצוע של הרשות המבצעת. המרכז מתמקד בתהליכי יישום מדיניות, ובהיבטים שונים הקשורים לתפקוד הממשל ויכולתו לממש ולהוביל שינויים לטובת הציבור. במסגרת זו, מפעיל המרכז את מיזם "המוניטור", הכולל מעקב וניטור אזרחי אחר יישום החלטות ממשלה וחוקי כנסת והנגשתם לציבור.

"המוניטור" מסייע בהבנת תהליכי ממשל ויישום מדיניות באמצעות יצירת תשתית ידע רחבה, אמפירית ואינטגרטיבית של תהליכי יישום ההחלטות. מטרת "המוניטור" היא לקדם את שיוב עבודת הממשל בישראל ולהגביר את ההיכרות והמעורבות האזרחית בתחומי העשייה של המגזר הציבורי.

דו"ח מעקב

**סיוע לרשויות מקומיות שבתחומן הוקמו יישובים חדשים ולרשויות
שבתחומן יש עיבוי אוכלוסייה בעקבות יישום תוכנית ההתנתקות**
על בסיס החלטת ממשלה 4676 מיום 29.8.19

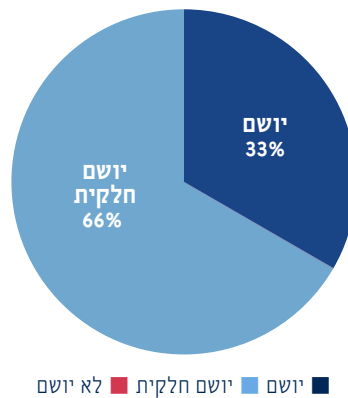
יוני 2020

נכתב על ידי התחקירנית עופרי ליכטנשטיין ובהנחיית עינת קורן ומיכל שטרנברג
מצוות ממשל במרכז להעצמת האזרח

קצרצר מנהלות:

באוגוסט 2019, התקבלה החלטה 4676, שמהווה החלטת המשך להחלטות קודמות בנושא קליטת מפוני גוש קטיף ברשויות המקומיות, מאז הפינוי בשנת 2005¹. ההחלטה כוללת העמדת תקציבים נוספים לרשויות המקומיות בהן יש ישובים קולטים, או יישובי קבע חדשים למפונים.

ההחלטה מיושמת במידה ניכרת, 2 סעיפים מתוך שלושה יושמו בצורה חלקית (66%) וסעיף 1 מתוך השלושה יושם בצורה מלאה (33%)



גורם מתכלל להחלטה: משרד החקלאות מונה לעמוד בראש יישום ההחלטה, לרכז את התקציב ואת העברתו לרשויות על-פי הנהלים.



עבודת הרשויות המקומיות: יישום ההחלטה תלוי בעבודת הרשויות המקומיות, אך חלקן לא הושלם ולכן חלק מהתקציבים לא מומשו בפועל.



שבלה מסכמת

מס	סעיף יישום	הסבר	סטטוס יישום
1	העברת תקציבים לרשויות הקולטות ע"ס 5 מלש"ח	הוקצו 5 מלש"ח אך בפועל הועברו רק 2,675,886 מלש"ח. זאת עפ"י החלטת ועדת התמיכות ולפי עמידת הרשויות הקולטות בתנאים לקבלת הסיוע.	יושם חלקית
2	העברת תקציבים לרשויות בהן הוקמו ישובים חדשים ע"ס 450,000 ש"ח	הכסף הוקצה ע"י ועדת התמיכות, אך בפועל לא עבר לרשויות בשנת 2019. ממשרד החקלאות נמסר כי הסיוע הוא עבור פעילות עתידית וכי בקשת המועצות לא הייתה בשלה להגשה.	יושם חלקית
3	הקמת ועדת תמיכות בראשות מנכ"ל משרד החקלאות	הועדה בראשות מנכ"ל משרד החקלאות הוקמה וקבעה את נהלי התמיכות. כמו־כן, הוועדה אישרה את כספי הסיוע עפ"י הנהלים.	יושם

רקע

בשנת 2005 נערכה "תכנית ההתנתקות", במסגרתה פונו יישובי צפון רצועת עזה ויישובי גוש קטיף בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1996 מחודש יוני, 2004.² חוק יישום תכנית ההתנתקות בשנת 2005³ מגדיר יעדים מדויקים לתוכנית ההתנתקות וכן, קובע את התנאים לקבלת דיור חלופי ולזכאות לפיצויים עבור המשפחות והקהילות המפונות.

בנוסף לטיפול במופנים עצמם, היה צורך לסייע גם לרשויות והיישובים הקולטים אותם בתוך שטחי ישראל. בשנת 2014, הוקצו 100 מיליון שקלים לטובת הקמת יישובי הקבע הקולטים את המפונים.⁴ שנה לאחר מכן, פורסם דוח סקירת מפוני גוש קטיף של מרכז המחקר והמידע של מנכ"ל משרד החקלאות והמדידה של הכנסת.⁵ הדו"ח שהתייחס להיבטים שונים כגון: חינוך, דיור, פיצויים, תעסוקה, בריאות ורווחה מצא כי חוק ההתנתקות לא יושם במלואו.³ באותה השנה עברה החלטה 78 ולפיה האחריות על פיצוי מפוני ההתנתקות עברה ממשרד השיכון והבינוי למשרד החקלאות.⁶

בשנת 2016, החלטת הממשלה 987, הגדירה מיהן הרשויות המקומיות והאזוריות בהן נמצאים יישובים המוגדרים כיישובים קולטים, כלומר, יישובים שמתמודדים עם עיבוי אוכלוסייה כתוצאה מהפינוי של גוש קטיף.⁷ המועצות האזוריות שהוגדרו הן: חוף אשקלון, נחל שורק ולכיש. הרשויות בהן הוגדרו יישובי קבע חדשים הן: היישוב נווה ים במועצה האזורית חוף הכרמל והיישוב שבי דרום במועצה האזורית מרחבים. בנוסף, בהחלטה נקבע כי בשנים 2016-2018 יש להעביר תקציב של 15,714 אלפי שקלים, 12,571 אלפי שקלים ו-8,804 אלפי שקלים בהתאמה. העברת התקציבים הותנתה בהעברת תוכנית עבודה ודוחות הוצאה חציוניים.⁸

באוגוסט 2019, התקבלה החלטה 4676, שמהווה החלטת המשך להחלטות קודמות בנושא קליטת מפוני גוש קטיף ברשויות המקומיות מאז הפינוי בשנת 2005.⁹ ההחלטה כוללת העמדת תקציבים נוספים לרשויות המקומיות בהן יש יישובים קולטים או יישובי קבע חדשים למפונים. החלטות הממשלה מנסות להביא את תהליך קליטת המפונים לסיום לאחר 15 שנה, ולהעניק לרשויות הקולטות תמיכה תקציבית.

2. מתוך החלטת ממשלה 1996.
3. מתוך החלטת הממשלה 3281.
4. מתוך החלטת ממשלה 1414.
5. דוח של מרכז המידע והמחקר של הכנסת משנת 2015: קישור לדו"ח.
6. מתוך החלטת ממשלה 78.
7. מתוך החלטת ממשלה 987.
8. מתוך החלטת ממשלה 987 (תיקון משנת 2017).
9. מתוך: החלטת ממשלה 4676.

פירוט סעיפים

1. העברת תקציבים לרשויות הקולטות

בהחלטת הממשלה נקבע כי יש להעביר תקציב של 5 מלש"ח במהלך שנת 2019 לטובת תחומי הרווחה, הקהילה והחברה לרשויות, שהוגדרו כרשויות הקולטות מפונים: מ.א. חוף אשקלון, מ.א. נחל שורק, מ.א. לכיש. הגורם האחראי על העברת הכספים לרשויות הוא משרד החקלאות ופיתוח הכפר, כאשר הקצאת התקציב היא 2.45 מלש"ח ממשרד האוצר, 1 מלש"ח ממשרד הפנים, 1 מלש"ח ממשרד הבינוי והשיכון ו-1 מלש"ח ממשרד החקלאות.

סטטוס: יישום חלקי

על-פי מענה של משרד החקלאות לפניית המרכז להעצמת האזרח, התקציבים הועברו לרשויות המקומיות על פי החלוקה הבאה:

- עבור מ.א. חוף אשקלון הוקצה תקציב של 2.4 מלש"ח מתוכם הועברו 1,775,886 ש"ח.
- עבור מ.א. נחל שורק הוקצה תקציב של 900,000 ש"ח שהועבר במלואו.
- עבור מ.א. לכיש הוקצה תקציב של 1.7 מלש"ח. ללכיש לא הועבר התקציב כלל.¹⁰

יש לציין, כי התקציבים למועצות האזוריות הוטנו בהגשת תכניות עבודה בהתאם לנהלים שנקבעו על ידי משרד החקלאות.¹¹ מועצה אשר לא עמדה בתכניות העבודה, לא הייתה זכאית לקבלת הסיוע. ממועצה אזורית לכיש לא נמסרה תגובה לפניית המרכז להעצמת האזרח מדוע הכסף לא הועבר ולכן, ניתן להניח כי תוכנית העבודה לא הוגשה כנדרש.

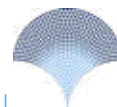
2. העברת תקציבים למועצות בהן קמו יישובי קבע חדשים

החלטת הממשלה קבעה העברת תקציבים בשנת 2019 למועצות שבתחומן הוקמו יישובים חדשים למפונים. התקציב שנקבע עבור סעיף זה הוא 450,000 ש"ח. הכספים יושקעו בליוי המפונים, פיתוח ושימור הקהילה וטיפול באוכלוסיות בסיכון. האחריות על העברת התקציב למועצות הוטלה על משרד החקלאות ופיתוח הכפר. הקצאת התקציב ממשרד האוצר, משרד הפנים, משרד הבינוי והשיכון ומשרד החקלאות.

סטטוס: יישום חלקי

ועדת התמיכות הקצתה 240,000 ש"ח למ.א. חוף הכרמל (נווה ים) ו-210,000 ש"ח למ.א. מרחבים (שבי דרום). עם זאת, התקציבים לא הועברו בשנת 2019. ממשרד החקלאות נמסר, כי הסיוע למועצות אלו ניתן עבור פעילות עתידית והבקשה מטעם המועצות עדיין לא הייתה בשלה להגשה.¹² מהמשרד לא נמסר האם התקציב יעבור לשנת 2020. ראוי לציין, כי בתשובה של מ.א. מרחבים לפניית המרכז להעצמת האזרח נמסר כי הם אינם מודעים להחלטה זו.¹³

10. מתוך מענה של משרד החקלאות לפניית המרכז להעצמת האזרח מתאריך 23 באפריל, 2020.
11. נהלי תמיכה במועצות האזוריות בעקבות יישום החלטת ממשלה 4676: **קישור לנהלי התמיכות**.
12. מתוך מענה של משרד החקלאות לפניית המרכז להעצמת האזרח מתאריך 23 באפריל, 2020.
13. מתוך מענה של מ.א. מרחבים לפניית המרכז להעצמת האזרח מתאריך 2 בפברואר, 2020.



3. הקמת ועדת תמיכות בראשות מנכ"ל משרד החקלאות

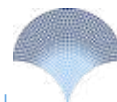
על-פי החלטת הממשלה יש להקים ועדה לטובת פיקוח על נהלי קבלת התמיכות, שנקבעו על ידי משרד החקלאות. הוועדה תכלול את מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח בכפר, חשב משרד החקלאות, יועצת משפטית של משרד החקלאות ומנכ"ל משרד הפנים.

סטטוס: יושם

ועדת תמיכות בראשות מנכ"ל משרד החקלאות הוקמה, כפי שנקבע בהחלטת הממשלה. הוועדה פרסמה באתר המשרד נוהל תמיכות לשנת 2019, הן עבור הרשויות הקולטות והן עבור הרשויות שבתחומן צפויים לקום יישובי קבע חדשים. תאריך הגשת בקשות התמיכה נקבע ל-19.11.07¹⁴ ב-14.11.19 התכנסה הוועדה ואישרה את חלוקת התמיכות בהתאם לתקציב שהוקצה בהחלטה. פירוט החלוקה הוצג בסעיפים שלעיל.¹⁵

14. נהלי תמיכה במועצות האזוריות בעקבות יישום החלטת ממשלה 4676: קישור לנהלי התמיכות.

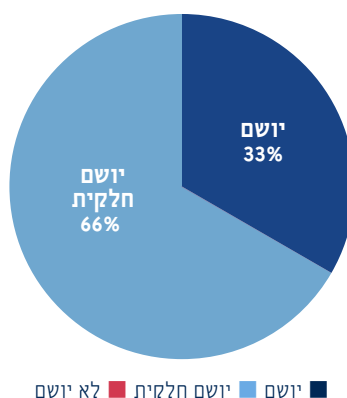
15. מתוך מענה של משרד החקלאות לפניית המרכז להעצמת האזרח מתאריך 23 באפריל, 2020.



מסקנות ותובנות

באוגוסט 2019 התקבלה החלטה 4676, שמהווה החלטת המשך להחלטות קודמות בנושא קליטת מפוני גוש קטיף ברשויות המקומיות מאז הפינוי בשנת 2015.¹⁶ ההחלטה כוללת העמדת תקציבים נוספים לרשויות המקומיות בהן יש יישובים קולטים, או יישובי קבע חדשים למפונים. החלטות הממשלה מנסות להביא לסיום את מעבר המפונים לאחר 15 שנה, ולהעניק לרשויות הקולטות תמיכה תקציבית.

ההחלטה מיושמת במידה ניכרת, 2 סעיפים מתוך שלושה יושמו בצורה חלקית (66%) וסעיף 1 מתוך השלושה יושם בצורה מלאה (33%).



ניתן לייחס את היישום הגבוה להצבת המאפשר גורם מתכלל:

גורם מתכלל להחלטה: משרד החקלאות מונה לעמוד בראש יישום ההחלטה והוא זה שריכז את התקציב מהמשרדים השונים והיה אחראי על תקצוב הרשויות עפ"י הנהלים שנקבעו בהובלתו.



עבודת הרשויות המקומיות: ניכר כי המשרד המתכלל ושאר המשרדים המעורבים הקצו את התקציבים ויישמו את חלקם בהחלטה, אך הוצאת התקציב תלויה בעבודת הרשויות המקומיות ובהשלמת תכניות העבודה על ידן. חלקן של הרשויות לא הושלם ולכן חלק מהתקציבים לא יצאו בפועל.



16. מתוך: החלטת ממשלה 4676.

